

Úvodné slovo

Menová politika Národnej banky Slovenska bola v roku 1997 zameraná na udržanie vonkajšej a vnútornej stability meny pri spomalení vývoja menových agregátov a zavádzaní nového systému riadenia likvidity obchodných bánk. Pri stabilnom výmennom kurze dosiahla inflácia 6,4 %, hrubý domáci produkt v stálych cenách vzrástol o 6,5 %, deficit štátneho rozpočtu dosiahol 37 mld. Sk a podiel deficitu bežného účtu platobnej bilancie sa podľa predbežných údajov Štatistického úradu SR znížil na úroveň 6,9 % z hrubého domáceho produktu. Miera nezamestnanosti sa v roku 1997 zvýšila o 0,4 bodu na 13,0 %. V priebehu roka 1997 dochádzalo k postupnému zlepšovaniu štruktúry hrubého domáceho produktu na strane dopytu v prospech zahraničného dopytu, čo aj napriek nižšiemu rastu reálnej ekonomiky v porovnaní s rokom 1996 možno hodnotiť ako pozitívny vývoj.

Hlavným smerovaním menovej politiky v Slovenskej republike bolo v roku 1997 obmedzovanie domáceho dopytu s následným prejavom v klesajúcom deficite obchodnej bilancie. Zo strany centrálnej banky možno ovplyvňovať domáci dopyt najmä prostredníctvom pôsobenia na úverové aktivity obchodných bánk, ktoré predstavujú jeden zo zdrojov tvorby disponibilných prostriedkov v ekonomike. Modifikácia nástrojov menovej politiky centrálnej banky bola v roku 1997 postavená hlavne na kvantitatívnom operatívnom ovplyvňovaní likvidity slovenského bankového sektora. Za postupnou aplikáciou nových opatrení menovej politiky v rámci realizácie celkovej menovej stratégie Národnej banky Slovenska, vychádzajúcej z regulácie dynamiky peňažnej zásoby a poskytovania úverov vládnomu sektoru, podnikom a obyvateľstvu, stál zámer posilnenia návratu ekonomiky do rovnovážnych polôh.

Zníženie dynamiky vývoja menových agregátov a opatrná menová politika priaznivo ovplyvnili aj cenový vývoj, kde sa dynamizácia rastu spotrebiteľských cien obchodovateľného sektora v poslednom štvrtroku 1997 z dôvodu zvýšenia dovoznej prírážky z nulovej hodnoty na 7 % (s ktorou sa v rámci východiskových predpokladov menového programu NBS na rok 1997 neuvažovalo) výrazne nepremietla do vývoja ostatných komponentov spotrebného koša.

Alokovanie finančných prostriedkov bankového sektora do ekonomiky sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom sústredilo viac do verejného sektora, ktorý tak predstavoval hlavný zdroj rastu peňažnej zásoby. Previs dopytu finančných prostriedkov bankového sektora nad ponukou sa prejavil v raste úrokových sadzieb, čím dochádzalo k Národnou bankou Slovenska avizovanému vytlačaniu súkromných investícií vládnymi. Previs dopytu nad ponukou sa prejavil v raste ceny peňazí.

Vyššia volatilita a hladina ceny peňazí bola ovplyvnená aj situáciou na devízovom trhu v máji 1997, keď obmedzením refinancovania obchodných bánk sa Národnej banke Slovenska podarilo udržať stabilný výmenný kurz slovenskej koruny, ako základnej podmienky zvolenej formy transformácie slovenskej ekonomiky.

Pretrvávajúca vysoká miera investícií bola v minulom roku vo väčšej miere orientovaná do infraštruktúrnych projektov s dlhodobou návratnosťou. Ani v roku 1997 sa zásadným spôsobom neurýchlil proces reštrukturalizácie mikrosféry, aj vzhľadom na nižší podiel investovania do modernizačných technologických prvkov. Zväčšovanie deficitu obchodnej bilancie môže v nasledujúcom období negatívne ovplyvňovať výšku oficiálnych rezerv NBS, ako aj zahraničnej zadlženosti SR. Čistá zahraničná zadlženosť - vypočítaná ako rozdiel hrubej zahraničnej zadlženosti vo výške 9,9 mld. USD a zahraničných aktív vo výške 8,0 mld. USD - dosiahla k 31. decembru 1997 výšku 1,9 mld. USD. K ultimu roka 1996 bola čistá zahraničná zadlženosť 0,7 mld. USD.

V priebehu roka 1997 pôsobilo v slovenskom bankovom sektore dvadsaťdeväť bankových subjektov. Z tohto počtu malo dvadsaťtri bánk právnu formu akciovej spoločnosti, dve banky boli založené ako štátne peňažne ústavy a štyri ako pobočky zahraničných bánk.

Reštrukturalizačný proces v transformujúcich sa bankách nedosahoval parametre predpokladané Národnou bankou Slovenska. Proces ovplyvňovala zložitosť vývoja na peňažnom trhu, súčasný stav legislatívy hlavne v oblasti účtovníctva, daňových predpisov i možnostiach mimosúdneho vyrovnania.

Koncom roka 1997 zaviedla Národná banka Slovenska v Investičnej a rozvojovej banke, a.s. Bratislava, ako v prvej slovenskej banke, nútenú správu. Dôvodom bola zhoršujúca sa situácia v likvidite banky, ktorú ovplyvnili najmä narastajúce problémy v štruktúre úverového portfólia, v ktorom prevládali prevažne úvery poskytnuté pred delimitáciou. Hospodárske výsledky banky boli ovplyvnené aj postupom hlavných akcionárov.

Počas roka vznikla Exportno-importná banka Slovenskej republiky, EXIMBANKA SR, ktorej hlavnou náplňou je podpora zahraničného obchodu formou poisťovania exportných aktivít slovenských subjektov a poskytovania dovozných a vývozných úverov.

Na základe výsledkov roka 1997 možno konštatovať, že zvolená menová politika bola správna. Vysoká úroveň úrokových sadzieb, nízky nominálny a záporný reálny prírastok úverových aktivít v roku 1997 však predstavujú zúženie až vyčerpanie priestoru pôsobenia menovej politiky NBS, čím vzniká nutnosť prijatia ďalších opatrení v hospodárskej a fiskálnej politike. Práve konzervatívnou fiskálnou politikou možno docieľiť zníženie úrokových sadzieb, čo by predstavovalo zároveň nepriamu podporu rozvoja súkromného sektora. Transformácia ekonomiky, reštrukturalizácia mikro-sféry, prijatie komplexných opatrení na podporu konkurencieschopnosti ekonomiky, znižovanie dovoznej náročnosti, zvyšovanie domácich úspor a podpora priamych zahraničných investícií, ako aj znižovanie angažovanosti verejného sektora v ekonomických procesoch predstavujú nevyhnutnú podmienku na udržanie stabilného výmenného kurzu, spomaľovanie rastu cenovej úrovne a zlepšovanie štruktúry hrubého domáceho produktu v prospech ťažiska jeho rastu v zahraničnom dopyte.

Máj 1998

Vladimír Masár
guvernér

Členovia Bankovej rady NBS:

zľava:

Ján Mathes, vrchný riaditeľ peňažného úseku

Jozef Mudrík, viceguvernér

Vladimír Masár, guvernér

Marián Jusko, viceguvernér

Elena Kohútiková, vrchná riaditeľka menového úseku

Jozef Magula, riaditeľ odboru súhrnných vzťahov